ԵՎՐՈՊԱ

Լրագիր Քաղաքական

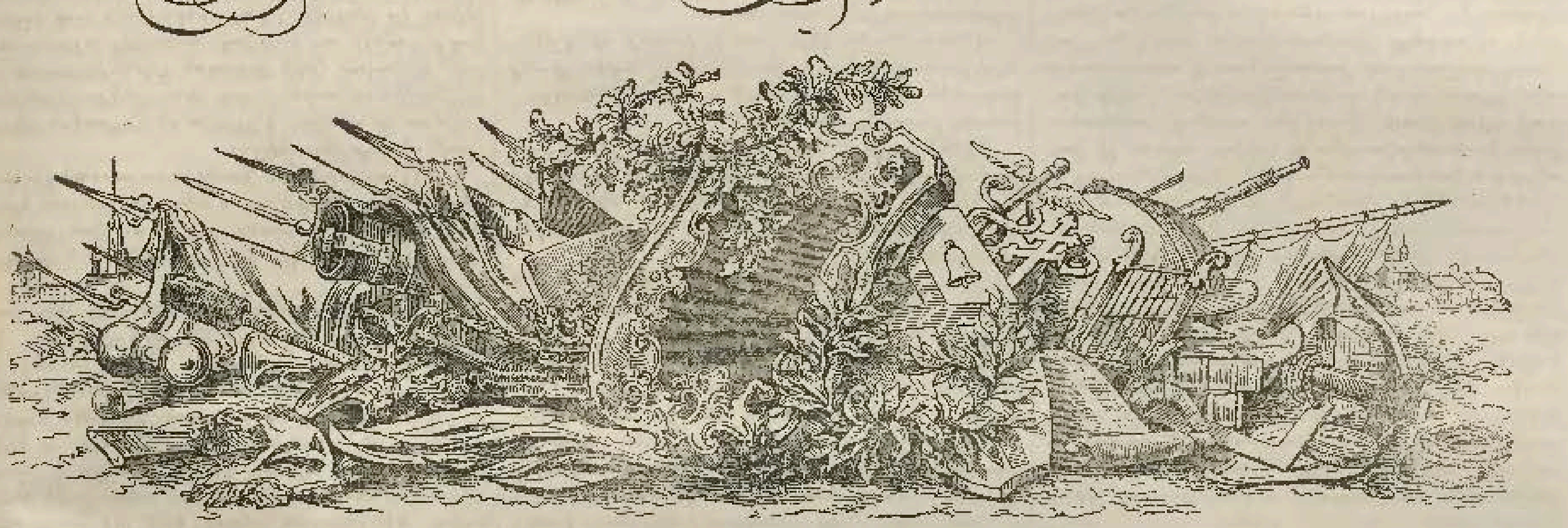

Թիւ 32 — 13 (1) ՕԳՈՍՏՈՍԻ — 1855

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

ԱՒՍՏՐԻԱ. Էսթէրհազիի դէմէ խորհրդածութիւնք։ — Պառաւքաղաքի լուրք։
ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Ռաստատայ լուրք։
ԱՆԳՂԻԱ. Խորհրդարանական լուրք։
ՔՐԻՄԻԱՅ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ. Մ. Քաղաքականութեան կարգադրութեան մասին մը կ'ընէ. Պաշտօնական գրքին մէջ մասը հրատարակ կը ծածկէ։
ՖՐԱՆՍԱՅ. Ընտանեկան խումբ մը. — Պարիզեան։
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ. Պարսիկ, ու Արեւելեան լուրք։
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ. Թոքախտաւորի դէմ զգուշութիւններ։
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՎԷՊ. Ընտա խոսք մը ազատութեան մէջ կրօնի զօրութիւնը. Ը.

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ. 13 ՕԳՈՍՏՈՍԻ.

ԱՒՍՏՐԻԱՅԻ Հիւսիսային բանակ քաղաքականութեան վրայ՝ Էսթէրհազիի Պէշ լրագրին փորձի երեւելի թղթակիցներէն մէկը, (ինչպէս կ'ըսեն այ, Գաղղիայի ատրութեան կողմանէ) իրեն հաղորդուած տեղեկութեանց վրայ Հիւսիսայ՝ քանի մը մասնաւորութեան արժանի լուրեր կը հրատարակէ, թէ Բրուսիայէն կողմնէ ինչ լուրեր եւ փորձեր եղան Ռուսիան որեւէ մասնաւոր պաշտպանութենէն բաժնելու համար։

«Ռուսիայի դեսպանները Հիւսիսային պաշտպանութեան նպատակով ուղեցած անկեղծութիւնն ու համաձայնութիւնը, կ'ըսէ, մանաւանդ նոր փորձի մէջ դրուեցաւ։ Բրուսիան ասիկա գիտնալով որ Ռուսիա կերպ մը մէջ արեւմտեան տէրութեանց հետ միաբան եւ միաձայն չէ, ձեռքէն միայն մի չգիտեց որ այս դժուարութիւնը մեծցնէ եւ անկէ իրեն օգուտ քաղէ. թէ ազգային եւ թէ անաչառութեան քաղաքականութեան ակզբունքն եղած ամէն միջոցները ձեռք առաւ ու բանեցուց՝ որպէս զի Ռուսիան ալ նպատակակցութենէն բաժնէ։ Պետրոբուրգի դահլիճն Ռուսիայի բանակ ընթացքին համար յառաջագոյն ունեցած գրգռմանցները միջոցի ինչ տարով՝ խոստումներ, առաջարկութիւններ ու նաեւ կարեւոր զիջումներ ընելու չդանդաղեցաւ։ Պետրոբուրգի դահլիճն այնչափ յառաջ ալ գնաց, որ Ռուսիայի կառավարութեան՝ երաշխաւորութեան չորս կէտերուն նպատակին պայմանաւորութիւնները յանձն առնելու, ու բանակը միջոցին կարգի դնելու համար նոյներն իրենց հետ գնելու առաջարկութիւն ըրաւ։

Փրանկֆուրթ Յոմէկի մեծ ատեան կայսրն այս առաջարկութիւնները կամ՝ առաջարկութիւնները ծանրութեամբ բայց որոշակի մերժեց, եւ նախնեաց վրայ ոչ խորհիլ եւ ոչ ալ քննել ուզեց, առանց անոնց իրեն կառավարութեան առջեւ դրուելու կենալ եւ քանի մ'անուշ խօսքերուն մէջ դնելու։

Անծանօթ Փրանկֆուրթ Յոմէկի կայսրն այս առաջարկութիւնները մերժեց բացայայտ պատճառով, թէ Գերմանիոյ դաշնադրութեան մէջ հաստատուն կը մնայ, եւ թէ նոյն դաշանց մէջ պայմանաւորուած պարտաւորութիւններէն հեռանալ մի պիտ'որ չնայիր, որուն Ա. Յօդուածը կ'ըսէ թէ Գերմանական դաշնակիցներն իրենց զինուորական կը պատերազմի կեր

պարտաւորին՝ Ռուսաստանի հայրենական արքունեաց հետ ամենայն խստակցութիւն մը չփոխելու, յառաջ բանակցութիւնն նոյնին վրայ միայն խորհած ըլլալու։

Ռուսիայի բանեցուցած որոշ լեզուն, ինչպէս նաեւ կը մասնէ Գերմանական դաշնակցութեան ժողովոյն մէջ առած յայտարարութիւնը՝ Գաղղիական կառավարութենէն բաւ արժանացած աւելի ընդունելութիւն գտան։

Արդէն Ռուսիա (արեւմտեան տէրութեանց հետ լրած) դաշնադրութեան հաւատարիմ կը մնայ։ Դաշանց ամէն պայմանագրութիւններն եւ պարտաւորութիւնները հաստատուն կը պահէ, առանց անոնց ալ գործ համեմատ՝ որոնք իրեն զինուորական գործողութեան կը վերաբերին։ Միայն կը համարի այս գործողութեան առենը դեռ հասած չէ. բայց կ'աւելցնէ թէ սիրով չպահել այս պարտաւորութիւնը կատարելու անհրաժեշտ ան առեն՝ երբ որ անոր հարկաւորութիւնը ծանուցուելու ըլլայ։

Արդէն Ռուսիա դեռ միջա դաշնադրութեան մէջ է. միայն նոյնին երկրական գործողութեան իրենց զգոյն վրայ աւելի կարծիք ունի։ Սոյնպէս է, ու խորհրդին արեւմտեան տէրութեանց համար անհնարին բան չէ. բայց սակայն առաւ ոչ դաշնադրութեան հոգին, ու անոր սկզբունքն եւ ոչ ալ անոր համաձայն մեղք առաջարկուած տակ կ'իյնայ։ Նոյն է, կը յայտնէ թղթակիցը, արեւմտեան տէրութիւններն աւելի աւելի բանի կը բացուցին. այսու անհնարին Գաղղիայի կառավարութիւնը վերջինն մ'ալ համաձայնութեան ալ իր գաղտ ըլլալն յայտնելու։ Սոյնպէս է Անգղիայի կառավարութեան քիչ մը դժուարութեան, եւ ընդդիմութիւնները հանեց. բայց Գաղղիական դաշինքին այդելումութեամբ Հիւսիսային պարագաներուն մէջ ալ դաշնաւորութիւնը հաստատուն պահելու համաձայնեցաւ։

Անգղիայի դաշինքն արդէն արեւելեան խնդրոյն միջելու առնելէն վեր Ռուսիայի վրայ գաղղիական կառավարութեան ունեցածէն աւելի քիչ համոզմ եւ նուազ վստահութիւն կը զգայ. (ինչու համար). Այս անվստահութիւններն առեն աւելի եղեւան եղան՝ երբոր Անգղիա Ռուսիայի դէմ մրցումներ ու յանդգնութիւններ ընելու կրաւորք ունեցաւ համարեցաւ։

Կարգերույս կայսեր կառավարութեան առած խոհեմ, չափաւորեալ եւ խնամոտ խորհրդոցները՝ այս կարծեաց անհիմնութիւնը վերցուցին եւ անգղիական կառավարութիւնն իրեն սեպհական կարծեացը հետ միացուցին։ Այսպէս երկու կառավարութեանց մէջ ստրած բարեկամական աղէկ ըմբռնողութիւն բարեկարգ մէկ արդիւնքն է։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐ

ՊԵՐԵՔՈՊ 2— լուրերը թէրը Ազովի մէջ եղած Ռուսաց պաշտամունքին վրայ առանձ առաւելութիւն մը կ'ընէ։ Ռուսին պատերազմի ատրութեան վրայ պար

առած լուրերն կը ցուցանէ, որ Ռուսք 100,000 զօրքով հաստատել եւ կարգաւորեալ պաշտամունք մը սկսած են Թորը Ազովի մէջ, որն որ գրեթէ անտեսնելութեամբ մը մէջ կը գտնուի եւ Տաճիկներէն 30,000 կանոնաւոր զօրքով պաշտպանուած է։ Սակայն Տաճկաց ու պատուաններուն Ռուսաց յարձակումներուն դէմ ամենահզօր պաշտպաններէն է մէկ կողմանէ բնական դժուարութիւնները, զորոնք փայլենի, լեռներ եւ ճամբայ չունենալը երկիրը ռուսական բանակին յառաջ երթալուն դէմ կը դնէ եւ միւս կողմանէ դաշնաւորաց Սեւ ծովուն նաւատորմիղին սպառնալը։ Ռուսք հաւանական կ'երեւայ, որ միայն չեն, այլ առանց ասոր հանգամանաց մէջ աշխարհագրութեան փոփոխման մը չունենալ, հակառակ խառնուած մ'ըլլալ միայն, որն որ դաշնաւորաց բոլոր զօրութեան խորքի մէջ կեդրոնանալ ուղէ արգելուլ։ Այսպէս Ճանապարհներ մէջ եւ այնպիսի ժամանակ մը, որ Սեւ ծովը դաշնաւորաց նաւատորմիղէն բանուած չըլլայ հաղորդ Ռուսաց նաւատորմիղէն, Անդամոյէ մէջ Հիւսիսայինն պէս ռուսական արշաւանք մը նաեւ կատարելագործոյ համար ալ շատ վտանգաւոր էր։ Ըն առեն Ռուսաց բանակներն առանց զօրութեան անհրաժեշտ Սեւ ծովուն եզերքէն իրենց չուն կը սկսէին եւ քանի մը ամսուան մէջ Բոսփորոսի առջեւ կը կենային, ուր նաեւ առանձին զօրաւոր նաւատորմիղն ալ կը փակէին։ Սակայն դաշնաւորաց նաւատորմիղն այս չուն անկարելի կ'ընէ։ Ռուսաց թորը Ազովի մէջ ըրած արշաւանքն առանց հակառակութեան ամենէն աւելի Անգղիոյ չահերուն կը դպչի, որովհետեւ Ռուսք Ասիոյ մէջ իրենց ունեցած ամպերը առաջացնելով՝ Հնդկաստանի վրայ կը սպառնան։ Անոր համար ալ դաշնաւորները կը տեսնէ որ Ընտանութիւն մէջ բաւականաչափ գործ խորելն։ Ինչ ըլլալ նէ ըլլայ՝ Լօնտոն փաշային նաւատորմիղուսութիս երեւալը այս առաջարկութեան հետ կապակցութիւն ունի։

— Լոնտոն, 6 Օգոստոսի։ Սեւաստոպոլ զօրապետան առջեւ 4րդ ատեան կը ծանուցանէ։ Երէկ գիշեր Ռուսք Վորոնցովի ճամբուն վրայ յարձակում մ'ըրին, բայց Անգղիացիներէն առանց կորուստ ետ մղուեցան։

Օ Նիկոլայեան լրագիր կը գրէ թէ, դաշնաւորաց ատրինական ծովային ամրութիւնը գնդակոծելը 18երէն վեր քիչ շատ առանձնութեամբ կը շարունակուի։ Ռուսերն ալ 48 ժամ մէջ մի կը լռեցնեն, որպէս զի կարենան Մալաքովի դէմ պատրաստուած պաշարման գործողութիւններուն վրայ անդրկութիւն մ'առնել։ Գաղղիայի Ճարտարապետաց գնդերը արեւելեան բերդին ու Քարանթինայ ամրութեան սինջաճ ծառայած են, որ ալ նոյն Ռուսաց առջի պաշտպանողական գիծը նոր յարձակման մը չկրնար դիմանալ։ Իսկ երկրորդ գիծը՝ Մալաքով դաշնաւորաց ձեռք կ'իյնալէն ետքն ալ կրնայ դեռ Ռուսներէն պաշտպանուիլ. բայց Օսթէն-Սաքէն զօրավարն աղէկ անոնիրով, որ Ռուսաց արշաւանքը ինչպէս նաեւ հոն զանուած ծովակալութեան պաշտօնատարներու չէն

քնոյ շատ վաղուց ի մէջ կը գտնուին, հիմնուածները, որ Նեկրոպոլս բերդին մէջ գտնուած են ամէն ուղղութեամբ, որոնք որ բնաւ մասին անհետացուն չեն կրնար ամրակացութեան դիմանալ, ամէնն ալ պարպուեցան։ Քրոնշտատ զօրանոցի անցուղիէն, որուն որ Քորնիլովեայ բերդին պաշտպանութիւնը յանձնուած է, գլխաւոր կոյտերնը Պարբս բերդին է, ասոր նորագոյն պաշտպանութիւններն իրենց հնացած են, որ Սուսեփ ունին հրամանատարներնին վերջին ատրճանակ յամառութեամբ պաշտպանել, բայց ասոր ալ կը սեպուի որ վերջին ատրճանի դէմ պարտաւորութիւն տեսած են։

Արդուք թէ ռազմական գունդը Կոստանդնուպոլսեցին հրաման ընդունեց է, որ ձմեռը ելլելու պատրաստուի։ Պոլսոյ [illegible] Թղթերէն իմացուի որ արգելք Ջերմոյն գնալն ձախ կէն գրտնուող դաշնաւորաց բանակը Նասաց արշաւանքին դէմ ըլլալու գործողութեանց ուժերը համար յառաջ պիտի քալէ, կամ թէ արգելք ռազմական դաշտը Սեպաստոպոլա պիտ՚որ ըլլայ, որպէս զի պատերազմական խորհուրդ մ՚ըլլայ։ Հաւանական է, որ Փեկամենթերիկ Քամիշի բոլոր բանակին մէջ կը հաստատուին, իսկ Ցանիկնալն իսկ չարժական գինքը շրջապատած կը լուսեն, եւ թէ ասպնները Պալաքլաւայի գծածայրին կեցող պաշտպանելու համար որոշուած են, իսկ Հոգիններն ալ ի ձոլուն մէկալ գին ապաւինել մ՚ըլլայ։ Անապահովն նոյն ռազմական բանակին մէջ զօրաժողովը Կոլ-բիսի Սուլթանիայի Թղթոյն զօրաց օգնութեան պիտի երթայ, իսկ զօրաց մեծ մասը Տրապիզոն պիտի նաւարկէ, որպէս զի Էրզրումի գաւառը Ռուսաց արշաւանքէն ազատէ։ Տրապիզոն եկող դաշնաւորաց օգնական պաշտպանողները որոշեցին որ, Ղարս-Զայի գինը հորանի մինչեւ Էրզրումայ Ցանիկ գնդերը պահպանեն։ Ջիոյին ու Ջրոյն ամբողջները բոլորը կարի կը նորոգուին, Մեքնաայի քով հաստատուն բանակ մը կը կազմուի, որն որ կրնայ [illegible], որ Նաեւ ուրիշ Երզրումայ [illegible] ալ կը տիրէ։

Կաւկասի Ռուս կառավարը կը ծանուցանէ որ Շամիլի [illegible] վրանները բռնեցին, եւ թէ Ջերքեզներուն դէմ իրենց դիրքը պաշտպանելու համար անհնարին պատրաստութիւնները կը լրացնեն։ Մինգրելի եւ Կուրիէլի գնդերն ամէն վայրկեան պատրաստ են Սուխում-Քալէին վրայ յարձակելու, բայց որովհետեւ Մուրավիեւ զօրավարը Կարսի առջեւ բանակ մը ժողված է, եւ կը պատրաստուի նոյն բերդն, որն որ քաղաքին անմատչելի չէ ըսուած ըլլալ, պաշարել, անոր համար զօրավարի անձնական Ընտրաներով բերանը հրաման առած է, որ միայն իր բերդին շարժմունքը դիտէ։ Ռուս զօրավարն իր զօրքն կրնէ քաշած է եւ միայն քանի մը անգեր խաղաղանները հասուածներ դրած է, որպէս զի ամէն եղածին վրայ տեղեկութիւն ընդունի։ Իր գլխաւոր բանակատեղւոյն մէջ շինած տեղերէն յաջողութիւններ պատրաստութիւններ կ՚ընդունի, որոնք իրենց հաղորդութիւնը կը յայտնեն եւ կ՚ապաւինին, որ [illegible] համար [illegible]։ Փոքր [illegible] Կարսի [illegible] կը [illegible], [illegible] մը [illegible], եւ այս երկու ամրութիւնները բերդին գլխաւոր պաշտպանութիւնն են։

Կայ որ Արեւելեան ծովէն եկեալ լուր մը չունինք, կ՚երեւայ որ Ռուսաց արեւելեան [illegible] Ֆինլանտիայի [illegible] ըլլայ։ Արեւմտեան տէրութեանց նաւերուն [illegible] Ֆինլանտիայի [illegible] (զորանք Քոնիֆոնճիայի լրագիրը 6 հատ կը հանէ) [illegible]։ [illegible] իրենց [illegible] պիտի գործածեն։ [illegible] Կրոնշտատի [illegible] 1855ին ամ- [illegible] 1854ին [illegible]։ [illegible] Ֆինլանտիայի մէջ մնայ։

— Կոստանդնուպոլիս, 30 Սեպտեմբեր։ Վ[illegible] զօրավարը Պոլսոյ [illegible], որպէս զի 9-10,000 զօրաց Եւրոպա [illegible] կէտ մը գտնէ։ Անգղիացին ամրութիւնները հիմն

պիտի կործանեն։ — Չերքեզները տակաւ պաշտպանութեան գործողութիւնը դէմ գնել ուզեր են, բայց Նաւատորմին իրենց ռուս պէտք է։

ԳԱՂՂԻԱ

Փարիզ, 4 Օգոստոսի։ Քօնսթիթիւսիօնէլ լրագրոյն նոյնէօք Քանրոպէր զօրավարը Փարիզ գալը կը պատմէ, իր զօրապաշտօնէն հրաժարման պատճառը Մէք-Մահոն զօրավարին յանձնուած է, որն որ քանի մը օրէն դէպի Խրիմ պիտի նաւարկէ։ Քանրոպէրին հին վէրքերէն մէկը բացուեր է եւ սաստիկ ցաւ կը պատճառէ, ի վերայ այսր ամենայնի իր հրամանատարութիւնը կայսեր հրամանաւ միայն թող տուած է։ Կ՚ըսուի որ Պոսքէյի տեղակալ պիտի անուանուի։

Կայսր մ՚օրէն վեր շատ կը խօսուի որ Վիեննայի խաղաղական բանակցութիւնները նորէն պիտ՚որ ընդունին, եւ կը հաստատուի ալ որ նոր բանակցութեանց բացուիլը շատ մօտ է։

15,000 զօրքով նոր գունդ մը կազմուելու, որուն վրայ լրագիրներն ու շարունակն [illegible] կը խօսէին, մեծ յառաջադիմութեան մէջ է, եւ հաւնելի [illegible] ըլլայ նէ ալ մեծագոյն ձերբ պիտ՚որ ըլլան։

Կոնստիտիւսիօնէլ վերջի հաստատեներուն մէկուն մէջ, որ Հիմնական [illegible] վրայ կը խօսի, ու յոյսը կը դնէ, որ Ռուսի դաշինքը Վիեննայի չոր կէտերն ուղղակի ընդունելու ինք զինք պատրաստ յայտնած է, թէ որ Աւստրիա՝ ու Շվեդն վրայ իրեն հետ դաշնադրութիւն մ՚ընելու ըլլայ։ Այս լուրն արդէն երբեմ անտեղի յայտնած էինք։ Պրուսիէր Փարիզէն այսպէս կը գրէ։ Այս դաշնադրութիւնը ստուգել մին է, բայց ստոյգ է որ Նէսէլրոտ կոմս [illegible] գրած է, որ Ռուսաստան [illegible] պատրաստ է [illegible] առաջարկութիւններն ընդունելու։ Այս պաշտօնագիր հաղորդութեան ծանուցուեցաւ։

Պաշտօնական աղբեր մ՚կ՚իմանենք, որ Նեւյորք կոմսը Ամերիկայի դաշինքին ծանուցագիր մը խրկած է, որուն մէջ անոր խաղաղութեան համար ըրած ջանքերուն շնորհակալ կ՚ըլլայ եւ միանգամայն յայտնի կը հասկցնէ, որ Ռուսաստան առաջարկած առաջարկութիւնները պիտ՚որ ընդունէր, եւ դեռ հիմայ ալ ծանր քննութեան տակ ձգելու պատրաստ է։ Այս ծանուցագրին պատճառներու բովանդակածը Պր. Պուրքընէյն պաշտօնական երաշխաւոր ծանուցուած է, [illegible] պաշտօնական հաղորդութիւն մ՚եղած չէ։ Այս լրոյն ճշմարտութեան վրայ կրնանք երաշխաւոր ըլլալ, ինչպէս նաեւ ան պատրաստ հանրային ստուգութեան վրայ, թէ Լոնտոն զօրագերը Վիեննա պիտ՚որ գայ։ — Նոյնպէս միւս հեռագրական [illegible] թէ Ռուսաստան [illegible] ցուցուած է, [illegible] ընդունելու, ինչպէս որ Արեւմտեան տէրութիւնները կը մերժեն, այնպէս անհատական եւ անհնարին է որ [illegible]։

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտոն, 8 Օգոստոսի։ Երէկուան պառլամենտական նիստին մէջ Լ. Ռասել [illegible] վրայ [illegible] մը չըսուեցաւ, եւ [illegible] մը կը ցուցնէր որ Խաղաղութեան [illegible] իրենց [illegible] մը ունին, որ [illegible] իրենց [illegible] Լ. Փալմերսթըն [illegible] ըլլալ կը խոստանար, եւ [illegible] Ռուսիոյ [illegible] դէմ [illegible] Ռուսիայի [illegible]։ [illegible] կարեւոր բան մը չեղաւ։

— Լորտ [illegible] Լորտ Գրանվիլ [illegible] պաշտպանութեան [illegible] Լ. Փէնմիւր Լ. Էլէնպորոյի հարցմանը պատասխան տալով, թէ կառավարութիւնը [illegible] Պիթսըն [illegible] զօրավարին [illegible] բանակի [illegible] հրաման [illegible]։ [illegible] Լ. Էլէնպորո [illegible] խաղաղութիւն մը [illegible] է, եւ թէ [illegible] պիտի [illegible] Պիթսըն զօրավարին [illegible] Հնդկաստանի [illegible]

անհետան ձիաւորաց գունդ մը կերպով Թեմբարներ [illegible], եւ ցոյցով որ [illegible] ի [illegible] չեղաւ, երկու ռազմական անկեան [illegible] կարգադրութիւն պիտի չըլլայ։ Լ. Փէնմիւր [illegible] դէմ [illegible], եւ յոյս թէ Օսմանեան [illegible] կառավարութիւնը շատ աղէկ կը յառաջանայ։

ՀՌՈՄԱՅ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

Յուլիս 28ին գաղղիական զօրաց 89երորդ գունդը Հռոմ թող տուաւ, մէկ մասը Տիվիթա Վեքիա փոխադրուեցաւ եւ միւս մասն ալ Չիվիթավեքիայ անցաւ։ Սրբազան Հայրը ամէն գինուորներուն ալ որոնք ուխտի երթալ [illegible] կը խնդրէին, ընդունելութիւն տալ ուզեց։ Բոլոր գունդը այն զինուորաց մասնակից ըլլալ ուզելով՝ 200ական հոգի Սրբազան Հօր ներկայացան ու օրհնութիւն առին։ Բոլոր զինուորները սիրտերնին շարժած շնորհակալ կ՚ըլլային ան հայրական սիրոյն որով զիրենք ընդունեց։

— Մարիթիմա եւ Կամբանիա բաւած գաւառներուն մէջ ատաղձից գունդ մը երեւան եկաւ, բայց անմիջապէս ատոնց դէմ բանակած զօրաց հետեւող հրացանակիր զօրաց բազմութիւն մը խրկուեցաւ։

— Սենեկի ուշիկը Հռոմ Յուլիսի 9ին դումարուած կարդինալաց գաղտնի ժողովքին մէջ Ս. Քահանայապետին ատենախօսութիւնը սաստիկ կը հանաւորէ։ Ինչպէս որ փիէմոնթի մէջ պատահածները բոլոր աշխարհք գիտէ, նոյնպէս ամէն մարդու ծանօթ է ան յորդորանաց թուղթն, որն որ նոյնպէս այն ամէն անձանց համար տրուած է որոնք փիէմոնթի մէջ ուղղակի եւ կամ անուղղակի եկեղեցական օրէնքը, կամ թէ սուրբ Պապին իրաւունքը յափշտակելու մասնակից եղած էին։ Որովհետեւ հիմա վերջերս օրէնքը փիէմոնթի մէջ ի գործադրութիւն է, եւ որուն կառավարութեան համար ալ բանական միջնորդներէ ի գործ կը դրուին, անոր համար Սրբազան Հայրը վերջիշեալ ձայնի մէջ հանդիսաւոր եղանակաւ ծանուց, որ անոնք ամէնն ալ մեծ բանադրանաց տակ ինկած են՝ որոնք եկեղեցւոյ օրէնքը ուղղակի կամ անուղղակի եղանակաւ բռնաբարած են։

— Սուրբ Պապը Սպանիոյ հիմակուան կառավարութեան ընթացքին դէմ երկու անգամ յայտնապէս բողոքեց, եւ աղուէց որ դաշնադրութիւնը (Concordat) չբռնաբարուի, այլին կրօնական զգածմանը դէմ չգործուի։ Բայց որովհետեւ այս ամէնուն օգուտ չըրաւ, անոր համար Սրբազան Հայրը վերջիշեալ ձայնին մէջ ի սկզբան այլին կրօնականութիւնն եւ Թագաւորին բարեպաշտութիւնը գովելէն ետքը կը ծանուցանէ, որ կառավարութիւնը սուրբ Պապին իրաւունքը կը վնասէ եւ Սպանիացւոց հաւատքին դէմ բռնութիւն կ՚ընէ։ Անոնց ամենուն վրայ իր սրտանցներն յիշելէն ետքը կը յայտնէ որ 1851ին դաշնադրութիւնը բոլոր նիւթեան ստնգմամբ ոչնչացած է, եւ կը ապաւինայ որ այս գործքիս մասնակից եղողը բանադրանաց տակ կ՚իյնայ։ Վերջապէս յայտնի է որ Հելուեցիայի Թիսինի նահանգին կառավարութիւնը օրէնք մը դրած է, որն որ եկեղեցւոյ մէջ աշխարհի աշխարհական կառավարութիւն մը կ՚ուզէ խօթել՝ որ թէ եկեղեցական օրինաց եւ թէ սուրբ Պապին իշխանութեանը ձեռնալէն կը վնասէ։ Այս օրինաց դէմ Մելանի Պեր. Արքեպիսկոպոսը, Գոմոյի Պեր. Եպիսկոպոսը եւ Լուգանոյի քահանայապետական գործակատարը բողոքած էին, նոյնը հիմա ալ Ս. Քահանայապետն իր ձայնին մէջ կը յիշատակէ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնք, 3 Օգոստոսի։ Քաղքին միջնակից անցուածքը սաստիկ մեծ յանդգնութեամբ կը տիրեն։ Լիգատիայի քաղաքապետը առաջակաց բազմութեան մը քաշկռտելով տարուեր եւ իր ազատութեան գինը վճարելով հազիւ կրցեր է ազատիլ։ Ցանկարծ պաշտօնէից փոփոխութեան մը կը սպասուի, այսինքն Քալերգիս պիտի հրաժարի եւ Մաւրոկորտաթոս ալ հաւանականաբար անոր պիտի յաջորդէ։ Ինչպէս կ՚ըսուի, մեծախառ Թագաւորը ազգային ապրանք մնալու արգիլեց։

ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

Խուսուդի մանրը ռազմական բանակին պատրաստութիւնը, զորն որ անցած Թուերնուս մէջ ծանուցած էինք, սատուգուեցաւ։

Փրէս-ֆրէ-Տօ-Մօմ-էօ լրագիրը մինչեւ Յուլիսի 25ին լուրը կու տայ։ Տրապիզոն կ՚իմանանք որ ապստամբութիւնը քանի կ՚երթայ կը զօրանայ, եւ գիւղացի ապստամբները մինչեւ հոն կը մնան։ Ջիւկէլ բերդին ու իր պաշտպանաց զօրքը տասնամեայ ան-

ձեռամբ եղած են, ընդդէմ հրամանատարին իրրև կարծեւոր իրենց ձեռքն է: Թղթիրոյեա դեռ հանդարտ է, միայն առևտրական գործողութիւնները ազդուած են:

Աշխարհիկ լրագրին Կոստանդնուպոլսոյ թղթակիցը՝ արևելեան պատերազմի առաջադիմին նկատմամբ Յունիս 19ին այսպէս կը գրէ:

«Արդէն հոս ընդհանրապէս կարծուի երկրին ժամանակ գիտնալու կարող ըլլալուն վրայ, այնչափ յոյս չկայ, որոց համար այս խնդիրը մեծ ապէս կը յուզի թէ, թէ որ Ռուսք աս ընդդէմ առնելու ըլլան՝ անկից ինչ հետևութիւններ կը ծագին: Չեմ կրնար բաւական կրկնել եւ երկարել, թէ անկից ոչ Կոստանդնուպոլսոյ համար սպառնալիք մը, եւ ոչ ալ Ռուսաց կողմանէ նոյն մայրաքաղաքին նկատմամբ որոշեալ գիտուած գործողութիւն մը կրնայ փոխցուիլ: Այս գործողութիւնը Ռուսաց ամենէն հեռաւոր պատերազմական կէտն, Ալեքսանդրապօլէն (Կիւմրիէն), առ նուազն 200 գերմանական մղոն չափ մը պիտ՚որ ըլլայ, այնպիսի ճամբաներու վրայէն՝ որոնք բոլոր մասին միայն գրաստ անցնելու անձուկ եւ նեղ ճամբաներ են, ու պաշար եւ կամ ուրիշ ինչ եւ իցէ բան առնելու համար՝ միայն ձի, էշ, ուղտ եւ ջորի կրնայ գործածուիլ, որով զինուորական թնդանօթներ տանիլը, թէեւ պաշարման ծանր հրացաններ չըլլան հապա միայն դաշտի թեթեւ թնդանօթներ ըլլան՝ կրնայ ամեն քայլին արգելքներու եւ դժուարութիւններու կը հանդիպին: Անկից զատ պէտք է մտածել հեռաւոր գործողութեանց ազդեցութեան համար. համար ճամբան ամեն ատեն թող տրուած սահմանափակ զօրաց ու ռազմամթերքի պաշարմանութեան անհրաժեշտութիւնը, նոյն ատենը գտնուած երկրին կէտերն ու ժամանակաց կերպով մ՚ամրացնելու եւ բաւական պահեստ զօրքով զօրացնելու դժուարութիւնը, ու վերջապէս ան ալ պէտք է մտածել որ Ռուսաստանէ զօրավերը չէ թէ 40,000էն աւելի, հապա բաւական ապահով լինելու համամտ՚ հազիւ 35,000ի չափ զօրք ունի իր հրամանին տակ, եւ իրաց վիճակին նայելով անկից աւելի ալ չկրնար ունենալ: Նաեւ Ռուսաց Յորկրաւոր աշխարհականութեան գաւառակներուն վրայ խորհրդածելով՝ իրողն այսպէս կը շարունակէ: «Արդ քաղաքը փոքր գաւառի մը կենդրոն է, որն որ գինուորական արեւմուտքէն ու հարաւէն բաւական անցնող ցից լեռանց շղթաներով պատած է: Ըս քանի մը կէտերը միայն անցք տալ մ՚ըլլալով՝ ձեռք կնայը ըլլայ նէ, հարկաւ շրջակայ երկիրն ալ մեկնել ձեռք կ՚իյնայ: Թէ որ Ռուսք Կարսի մենելու ըլլան՝ ան անոր մէջ հաստատուով եւ ասանց շատ ընդդիմութիւն մը կրնալ 350 քառակուսի մղոնով երկիր մը ձեռք կ՚ըլլան: Իսկ իրենց յառաջապահ գնդերն Ալեքսանդրապօլէն երկնուած երկնալու կէս ճամբան առած կ՚ըլլան, ու ասանց Օսմանեանց կողմանէ աս երկրագործութեան մէջ արգելքներ: Ընդդիմութիւն գտնելու ատեն...

— Ըլեքսանդրիա, 28 Յունիս: ...

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Հողագործական դէպք պտուղներու ...

Ըս օրերս Վիեննայի առողջութեան յանձնաժողովական ժողովքը յայտարարութիւն մը հանեց, որուն մէջ կը ազդարարէ, որ Թզենիներու ... եղած տեղին մէջ ...

Ըսկէ դուռ շատ հարկաւոր է մայրաթիւնը, զոր աս ... խօսք: Ասիկէ կը հետևի, որ

1. Առաջին պէտք է զգուշանալ ...

2. Նորանոր փորձառութեան մը բանիւ ...

3. Փորձառութիւնն ապացուցեր համար ...

4. Կոմեց յաջողման թէրջ մը պէտք է ...

5. Տորմնոր հեղ, որ ...

6. Երբեմ բնդդէմ ամենէն աւելի ...

թեթամբ բաւական եղածէն քիչ կերակուր առնել, վասն զի մարդ առանց յառաջուան ունեցած ամբողջութենէն ետ կենալով՝ մարմինը կը տկարանայ եւ վտանգաւոր ազդեցութեանց աւելի ընդունակ կ՚ըլլայ: Վերը բաժնուու պէս, ով որ արդէն կարգաւորեալ կերակուրներու եւ կարգաւորեալ պրուած կարգերու վարժած է եւ անով առողջ կը գտնուի, անոնց բան մը պէտք չէ բան մը փոխել:

7. Ըրողջութիւնը պահպանելու համար գլխաւոր պայմաններէն մէկն ալ է մաքրութ, հանգստութ, անկողնոյ եւ բնակարանի մաքրութիւն: Մասնաւորապէս ասոր նկատմամբ վտանգաւոր ցուցուած են աղտոտ պահուած եւ աղէկ օդ չառնող խուցերը: Անձնական ամենէն պէտք չէ ուրիշ հոտուեւս բաներով ծածկել, բայց եթէ քայքայել գորշովել: Եսոյց ամենէն աւելի հարկաւոր է բնակարանին օդը մաքրել, ու բանիս շատ աղէկ է թէ որ պատուհանը բացուի եւ նոյն ատեն գինեղ (աղուշ) վրայով բացած փառակել ըլլայ, բայց անանկ որ ծուխ չելլէ: Նմանապէս ապականած օդն անմիջապէս գուրս հելլէ: Տարւոյն աղէկ եղանակներուն մէջ աղէկ կ՚ըլլայ, թէ որ աս օդ մաքրելը առաւտեան կանուխ եւ իրիկուան ըլլալու ըլլայ: Փակուած խուցին պատուհանը գիշեր ատեն բաց ձգելն աղէկ չէ: Իսկ բնակած խուցին օդը մաքուր պահելու համար ամենէն աւելի պէտք է նայիլ որ հիւանդի (նաեւ առողջի) աւելորդայ ամանները գուրս հանուին եւ մէկ քաշ (օխա) ջրի մէջ ¼ լիտր արջասպ (— Զ. Կ —) լուծելով՝ նոյն ամանները պէտք է լուալ: Թէ որ ամանները չեն կրնար գուրս հանուիլ՝ նոյն լուծումը պէտք է անոնց մէջ թափել: Նոյնպէս հիւանդին աղտեղութեանն ապաստան գիներանոցն ալ խցին մէջ ու բաց թող տրուելու չեն: Թէ որ անմիջապէս լուալ կարելի չէ նէ, պէտք է գոց ջրով անօթի մը մէջ դնել եւ վրան գոցել:

8. Դարձեալ շատ պէտք է զգուշանալ պաղ առնելէն, այն որ աւելի վնասակար է, թէ որ սաստիկ շարժումէ եւ մարմնոյ տաքութենէն ետքը ըլլալու ըլլայ: Ասոր համար պատշաճ զգեստ պէտք է հագնիլ եւ մանաւանդ որովայնն միշտ մէջք տաք պահելու է:

9. Ըղտոտ արտաքնոցները եւ գէշ կամ լեցուած կղոնոցները մեծ հիւանդութեանց պատճառ են, եւ ամեն մարդաշատ տեղերուն, ինչպէս մանաւանդ բանտերու, եւ այլն, բայց ամենէն աւելի թաղականներուն ասանկ արտաքնոց կարգի կը նայուին: Հոս պէտք է ծծումբ փակելով ծուխ առնել: Ըմէն բանէն աւելի պէտք է նայիլ որ արտաքնոցները մաքուր եւ գոց պահուին եւ մէջը սաստ ջուր թափուի: Ըղէկ կ՚ըլլայ թէ որ անոն օր վերջինէն լուծուածքէն (այսինքն մէկ քաշ ջրի մէջ ¼ լիտր արջասպ լուծելով) անոնց մէկ ծակին մէջ թափուելու ըլլայ: Նմանապէս է այնպիսի մարդամաշ ատեն հասարակաց արտաքնոցի տեղ ասանկին անոն գործածել:

10. Ըրոք հանդարտութիւնն ալ ամեն հիւանդութիւններու դէմ ամենամեծ միջոց մըն է: Երկիւղաւորութիւն անձկութիւն ու վախը, որոնք որոնք հանդարտութիւնը կ՚աւրեն եւ բնաւ ինչ եւ իցէ շատերուն փորձերը կը պատճառեն՝ մեծապէս վնասակար են թաքնաձեւալի առնէ:

ՖԵՐՍՕԵԼԱՆԱՆ ՎԷՊ

ԱՆՆԱ

ՎԷՊ

Թարգմանութիւն մեջ իրենի պրատեր․

Ը.

ՅԵՏԱՄԱԳ որ չէ թէ թագաւ հին, հապա բանաստեղծին բերան Աննային ուշերը: Աննա անոր երկնայ կողմէ թերեւս ըլլալը հարցուց:

«Ճռինկ աղէկ է, բայց բանաստեղծ:

— Իսկ Մարիամ:

— Մարիամ շատ յոգնած էր, աս առաւ պառկելոյ, որովհետեւ քաղաքացի կինն երկուս գուրս կը տպաւ, մինչեւ որ ետ գործքերը լմնցնեմ»:

Ըննա երկու շաբաթ առանց արամութեան ու քիչ մ՚ալ հիւանդագին անցուց: Իր հօրը ու հօրաքրոջ մերձաւոր, իր վիճակին անհրաժեշտութիւն եւ սրտին դառնութեան ամեն տարուելու մասամբ միայն կը խոստէին ու աստիճան առողջութիւնը կը կորսնցնէր:

Օր մը, երբ Աննա ինքը լիով աւելի գէշ կը զգար, մեկնած գուրս բաղդերուն, բայց ինքն եւ ոչ ուրիշ զարմանք մը ըլլալը մեռնելու համար: Ան մ՚ալ Մարիամին հայրը չէր, որն որ զմտեն կ՚ողջունէր: Աննա յանկարծ զարմանալով ու սրտամաշ հանգիստ մ՚ըրաւ Մարիամին եւ եկեն եկեն աղբար շատ կերել

սակի նման ազդ մը առնենալով, որն որպէսն մէջ կեցած տեսնելով ալ լրավ մ'երեն կը նայէր։

«Ի՞նչ կայ օրիորդ, ըսաւ Մարիամ, ասլեն փոխուած, ի՞նչպէս թէ ճենը կ'ըլլայ ինչ ըլլալ քեզ՝ չեմ գիտեր, բայց մի փախչիր դեռ մը չիկար։ Գիրերնիդ խաղցուցին ասոր է։

«Հայր հիւանդութիւն մէջ իր մեղքն մեր քան ըլլալով, ասոր ինծի հետ բարեկամութիւն մը կապեց իր մտածմունք մէջ։ Իսկ ինծի հետ ազնուական այնպէս ինչպէս սիրելի է ինծի իբրև իր սեպհական հայրը ու անոր ապագան վստահելով՝ ինծի յանձնեց ասոր անն մը վրայ դրաւ, ու պարտիլ ալ ինծի քաղցր բարեկամի։ Միայն այն ինծի բաւ է։ Ուրեմն, Մարիամ, թող այն մը պարտի։ Բայց եթէ ամուսնանալու թող տաս մեզ, ամէն բան կը բերեմ, բայց մեզ կրնան ազատելու խօսք խօսիլ ասոր չկրցուելով աղօթեցի»։

Եւ երկար խօսքերուն առնեն Ըննա իր պաշտպանութենէն երկու մաքուր ունենալով, ինք զինք հանդարտ բռնելով պատասխանեց։

«Կ'ամբողջ լսենգացած ասաց, Մարիամ մեծապէս կը սիրէ, բայց հիմակ քեզ մի վախնար կ'ալ վասն պաշտպանութեան կը բերեն»։

Ըստ բանը, ու մտածել այնու մը եկաւ, ասոր մասին, որն որ ասոր մը հետ սիրտ կը կենար։ «Ըննան ինչ է, հարցուց Ըննա հարցնելով։

— Ըննան Յակոբ էր։

— Իմացայ, Յակոբ, ըսաւ Ըննա, ու ասոր զիրենք առաւ։

Մարիամ զարմացաւ թէ ինչպէս ասոր սիրելի յարգութեան համար մէկը որ Ըննա զինք դրեր, որոշելու իր մեջին եւ Մարիամին սիրել մեջը մը ինք զինք երկար գրելէ չէր խօսիր ու մեզ հիմա կը փախչէր։

«Պատասխանեցէք, չարունակեց, սիրո՞ւն զան, Մարիամ», հարցուց Ըննա։

— Այս, սիրո՛ւն զան։

— Իմացայ, ըսաւ, սիրելի Մարիամ, բայց ասոր ալ հիմա բերելով մեզ փոխեց, իր խնդրութեան վրայ կը դառնի ու կ'աղաչէ ձեռքը երթալու չափ աղջնան ալ հետեւողներ աշխատանքով մը դառնան մը դառնաց։

Երբ եկաւ Մարիամ ասնն որ կու գար իր մեծ մտած գաղտնի չարունակելու համար, ու գրեթէ մեզ զիրենք կը բերէր, ինչպէս որ Թագաւորի բանաւոր պատմութիւն տեսանելու մէջ մը ինք ինք մանուկ մէջ մեներն եւս ալ նոյն ասոր մէջ իրեն մեկ կարևոր մեծ մը համարուած էր ու մեզ ձեռք կը մեռնէր։ Իսկ անոր ալ իր ուղիղին իր վրայ բաւականութիւն կեղծուած ըլլալով որուն հետ ասոր ծաւալ բաղձանաց ըմի չէր գիտեր։

Ըննա անկէ եւս ալ Մարիամին կրթութեան ու Յակոբին խելքը վրան բերելու ջերմով դրելով իր սիրտէն եկեց քամ զօրէն չիմանալու հետեւ ագրական։ Յակոբին խենթութեան գիտակցութեան կը յանձնէ ասելու մէ, ասանց որ բերելով զաւ մի չէր հասկնար։ Իսկեկ ու ըստ սիրտ կ'երեւար թէ իմանալ խօսքը կը հասկնայ, մանաւանդ անկէ որ Ըննան անեռնէր որեւէ էաւ, ու Մարիամին ձեռքով խաղցուկներ ալ փոխ ասուպ կը խօսի ասոր կը դարձնէր։

Ասանց ամեն մը մնալը, որ Ըննա Յակոբին հետ բերելով կը ջանար, եւ ինքն ալ ասոր երբեմն երեք մը ծիծաղելու տեսաւ, բայց մեզ ասոր մտածումը անոր անձին արժանաւորութիւն կապուած թողուց, ու դեռ, իր միտքը չէր գիտեր։

Ըննա իր բազմաց Յակոբին հետ մեծ ըլլալ, ավէն գի հիւս ցնցուած չորս ու ամբողջ ծեծ կրթութիւն ունեցած են, ու երբոր Մարիամ Ըննային ասանց միտ՝ որ ըսածներ, ինք ամէն եղբայրին համար ու ամէն քաղցր Ըննային մէջ մեկ մեծ պահեր իր հանդերձ մնաց Ըննա իր նշանակին հանդեպ Մարիամին ըսաւ որ ասոր իր դարձ ձգէ։ Մարիամ ալ հասանելով, ու երդում գնաց։

Ըննա ասոր կերպին առ ու ա՛ց ժխորով թե՛ ինչ մեծ բերելու համար ազատ հարցնելով, «Յակոբ, գիտ կը սիրեմ», քանի մ'անգամ աս հարցումն ըսեց եւ նոյն գիրքի համար ասանց նշանն մ'ըրաւ։ Եւ երբ մեզ Ըննա արտասուած «Յե որ զեր կը սիրեմ, բոլ ինծի բաւ, մնացածն ինչ է»։

Յայն պատասխան չէր տար ու Ըննային մեծին եղած շփոթած կը խօսէր, զորն որ Ըննա գիտնալով գոչել ձգած էր։

«Այո, Յակոբ, թե որ կը խօսիս, ան շփոթմանն ծայրին եղածը քեզի քան առաւ. ասինք քեզի աստած անձն պատերազմական առելի ազապ է»։

Յակոբ նոյն կենդանութիւն պատկերը անտանելով,

աւելեւ խօսել ալ լրավ մը ըմպ առաջնայել, ինչ մը եւսոր ըմպ զալաւսիրելն արդանց թեթեւ։ Ըննալ եղած ամեն մէջ կը դնէր։ Երկայն առեն վրան ճայելին եւսեւ մեծն ըմպ նոյն պրասնապարակերը (ճամբը) մեջ մը կեղծուած գործունէ, ու այնչափ բոլոր թիւն կ'ըլլայ վրան որ Մարիամ փախնալով որ ասոր խենթութիւն ավելի կը զգայ՝ ձեռքին առաւ. բայց ան առեն ըմպ ալ երկարաճ ըմբռնել, ասոր ինք դեռն զայնել լալ ու պաշտ, ասանց որ Ըննա սովորեցած պրասնապարակերը նորէն ձեռքը առաւ, գրաւորական ասեկին ըսելով թէ առած անէն կողմ դարձնելեն եւսե։ Ըննային ձեռքը առաւ, խաղալով ձայնով մը «Ըննա…» ըսելով։

Ըննա անոր խօսքը ընդան արտասանութեան ինք զինք կողմնացած պրասնապարակերը ձեռքն առաւ ու ամեն կողմ նայելով փառն այգիին մէջ ծառ մը տեսաւ, գեղեցիկ մը հանեց ու նոյն ծառին մէջ խաղցնելու տեղ պրասնապարակերը բացուցած ու մեջը կրօն կենդանութիւն պտուղ մ'երեւցաւ, զոր որ Յակոբ տեսնելով ըսաւ «Մայրս, կանչեց»։

Ըննա աս տեսնելով ծնիան վրայ եկաւ ու Ըսաւածոյ գոհութիւն տուաւ այսն յիշողութիւն բանալուն համար։

Յորդ Ըննա սիրու մամայ որ ինչպէս ասած ձեռքին նոյն կենդանութիւն պատկերը առնել, որպէս զի Մարիամ երբ մանկէս ըլլայ նէ բան մը չխօսի. բայց նոյն ինչ ասած զանձի ու հոգին ազատել. որուհետեւ գրում բացուեցաւ ձայնը բանիլն պես չար մեղաւորներն Ըննային տասն ու անհամբերութեամբ մը տուներ կեցաւ, մինչեւ որ Ըննա պրասնապարակերը նորէն ծալը գրաւ։

Ըննա նոյն գիշերը գրեթէ առանց քնոյ անցուց։ Հետեւեալ օրը Յակոբներին եկաւ ու անկեցիալն զնոյ Ըննային ծնկան վրայ նստաւ։

«Տղան մերեցիր, ինչ ըրիր, ըսաւ Մարիամ Ըննային խնդալով, բերինն անմեներին խօսք հանած չունէր, ասոր զափ քեզ մը կենդանեւաւ։ Հաղորդութիւն ձեր անունը կրելեց ու ամէն հարցնելոց պատասխանած ձեր անունը կու տար. մեզը արտաքութեանն խելքը թեթեւցած է»։

Ըննանալ թէ ալ սակայն Յակոբին որ շատ անգամ Ըննային քովն երեւայ։ Ըննա ալ ամենայն փորձ եղեւ կ'ըլլար անոր միայն բանայով։ Երկայն ասեննոսն ալխատութենն եւսեւ վերջապէս սիրու. ամէն իր ամէն մէջ հարցմունք պատասխանել բերէր ու. եւայլ կամաց կամաց խօսիլ սովրեցաւ։ Ըննա ան ամեն սեւան ուրախութեան մէջ էր որ եթէ Հօրն ու Հօրեղբօրը մանկանց մանուկ չունենար. սպասաւորներ կարգնանցած ըլլալը բոլորովին կը մոռնար։

«Ըննա, կ'ուզեմ պատուհանէն նայիլ, ըսաւ օր մը Յակոբ։

— Նայէ՛, Յակոբ, տղայս։

— Չեմ գիտեր, բայց կ'աղաչեմ զիս պատուհանին առջեւը դիր։

— Ըսանկ է նէ, խելքիդ վրայ է, ըսաւ Յակոբ։

— Ոչ, խելքիս վրայ չէ, ըսաւ տղանն անդադար մը։

— Յառաջ ինչու կուգես նայիլ։

— Ըննա, նայէ ես երկէք տաու չեմ ըրեր, ըսաւ Յակոբ, ու Ըննային մանկանալ յած ձայնով ըսաւ. «Թերինէ, մեղս ինծի ասանկ ըսաւ, Ըսպէս որ զիս պատուհանին առջեւը դնէ, բան որ անանկ կ'ուզես. Եւ թեթեւնա եւ ես ասկէ կ'անդրադառնամ քու, ձիւնմոր վրայ ծառէն, բայց Պերինէն, մեծա խօսակցած ըլլալով որ բաւճս կ'ըսեմ՝ հիմնի քեզին ասոր կը խօսիմ։ Հիմնի ինչպես կ'իմաց խելքիս վրայ բաներ։

— Ըսպէս, Յակոբ, ըսաւ Ըննա ու մայրին մէջ վառնելով թէ Թագաւորին աս բանը ինչ փափանաւոր ազատած կրնայ ըլլալ, սողոն գրեթէ ու պատուհանին առջեւ առաւ։

Ըննա ալ քի գրոփ զաղանեալին վրայ ձգելով քանի մը երկրագործ տեսաւ, որոնք հօն կ'աշխատէին։ Ըհ, ըսաւ ինք իրեն, եւ ասանկ մը սատելով վիճակը դժբախտ կը համարէի, բայց իրենց վիճակին առաւելութիւնը զիրենք ազատ կ'ընէն ան ամեն չարիքներէն որոնք Հարստութեան պատճառաւ կը Հասնին, մինչդ ամենք իրենց իրենց ընդունելով գիտցիր կը փախչէին, ինչ ես…»։

Ըսանկ խորհրդածութիւններ ընելու ատեն, կը տեսնէր որ վերջակետեալ երկրագործներուն մէջը, որն որ

ամենն ձառ ու ժիրաժերուն եւսեւն էր՝ ասաց ճեւեր կը գացնոր ու գեղ ի բանս կը նայեր. քեզ մի եւսն ալ գործեկին գորդած սիրած եր Ըննային նայել։ Սպիտակ մ'ասանկ նայելեն եւսեւ գրգռեան թագաւորին համար ու սիրտ ազին մէջ չարժեց։ Ըննա աս նշանն արտասնեց ու կը տեսնէր թէ անդրադարձ ծանօթ մեկը սիրո՛ր ըլլայ. բայց մէկ ըլլալը չէր կրնար խմանալ, ինչու որ անոր բանալուն հետ էր ու ձեռքն ալ գլխարկը մինչեւ աչքերուն ինկեցած էր։ Վերջապէս ձեռքը մեկ ձեռքով Թագաւորը չարժած ասեն մեկով ձեռքով գլխարկը բացաւ։ Ըննա գինեիս ծանօթագծին պես ձիւնակերը չէին կրնար զինք ըսնել, բոլոր ու ետեւը պատասխանին վանդակը բռնելով կեցաւ։ Տեսածն իր Հայրն էր։ Ըննա քեզ մը Հանգստացողն եւսեւ, վէպ խաղենալը Հանել ու պատասխանեն դարձ երկինքը. Պր. Վերթոյ ալ, աս տեսնելուն, բաղդակիցը երկնային երկեւ թէ գլխնած գրելը ու ոգեւել ուղեւեց։ Խորը մեծի երկրագործները քամալ եկած ըլլալով, ինքն ալ անոնց մէջ խառնուեցաւ ու անհետ մեկուց գացին։

Ըննա կեցած աւելի անցած մեաց ինք զինք գիտնալով հաշուողները ասելով. Յակոբ ալ անոր երեսը կը նայեր ու կարծես թէ չէր ուզեր զանիկա իր խորհրդեններեն հանել. մինչ Մարիամ ներս մտաւ ու զՅննա պատուհանին առջեւ տեսնելով, «Ըսան մ'անեն, Ըննա», հարցուց։

— Վրէպ մը անհանգիստ եմ։

— Ըսանկ է նէ պառկէ, ըսաւ Ըննա ու ասոր առնելով գնաց։ Քիչ մը ետքը աս անեկին գարձաւ Ըննային Հանգստացուցելու խմելիք մը բերելով։

Ըննա սիրու քնանալ, բայց չարունակ երազներու մէջ էր. Հայրը շղթաներու գարնուած զինուորներէ չրջապատուած, Հօրեղբայրը ու ինքը դատապարտուած, մահուան դատապարտուած տեսնելով ու ասոր նման գանազան զարհուրելի երազներով կը չարչարուէր։ Ըսանկի ազատելու համար անհուններն էրաւ, բայց իր ավարտական վարձքերուն չէր կրնար զրուցել։ Ընհամենեւ ամեն Յակոբին կը սպասէր ու Թագաւորին ալ կը զպրատար որ ինչու Յակոբին ձեռքով իրեն նամակ մը չեհաչդներ, ասանց միայն բերելու այն երախտագիտութիւնը, զորն որ ինք անոր պարտական էր՝ այնչափ խոհեմութեամբ ծածկուներ բանեցընելով իր քանի մնացեալն ու իրեն ճշտելու պնչափ զգուշութեամբ պատմելու ըլլալուն համար։

Բայց Թագաւորն անոր մեջ անխոհեմութեան յատուկ որ Ըննային խնայող իր Հօրը մեռ ըլլայ։ Պր. Վերթոյ Պաղիկոն եկած էր իր աղջկը տեսնելու համար, բայց որպեսզի իրեն եռանդեննդը զինք չնանեն գեղագոյն զգեստ Հագած ծաղիկեն բրաներական Հայր կ'ուզէր ծանօթ չըլլալ կերպին կը պայմանէր անդամ մ'իր աղջիկը տեսնելու համար, բայց չէր ուզեր որ իր հետ ըլլալը աղջիկն խմանայ։ Թագաւորն ասոր մեռ չըրաւ ու տեսնելով որ իր անկեր ներմիթեան կը աննչէ, ու գեղ անոր միսիթարութիւն մը տալ ու ասանց հետեւութիւն մնանելու Յակոբին ասոր ըսելով որ Ըննային քով թէ Պատահան կ'ուզեմ երթել։

Ըննա սիրարալ ամեն կը սպասէր։ Յակոբ նոյն օրը չեկաւ։ Մարիամ եկաւ ու ըսաւ թէ հայրն որ անոր վրայ աւելի խնամութիւն կը բանեցնէ, եւ թէ անտարակոյս ասկէ փախելով Թագաւորին Յակոբին հետ նոյն օրը երեւնալ չեկաւ։ Ըննա հարցուց թէ Թագաւորին ազնուականութեան պատճառն ինչ է։ Մարիամ քիչ մը առեն լռեց ու ետքն ըսաւ որ բանալ չեղաւած ըլլալով քիչ մը եւսն կոչանասպետները պատմած զինուոր ըլլայ, անոր համար ալ իրեն Հրամնեն եկած է որ կարծաւոր զինեին արտադրիչներու հետ Հոգաբարձութիւն չաննելու։

«Ըսանկ է նէ, ասոր համար քու փորձերդ. ամեն ցած զինուոր ըլլան որ առաքինանին պէս չանեն երկիրն չես կրնար»։

Մարիամ երբոր Ըննային առաքինութիւն անսաւ այնպէսը ընդունեցաւ, բայց առաջինը չարունակ լալ երա իր փորձերուն գնաց։ Ըննա նորէն պատահան երաւ ու քանի մը ժամ հոն կեցաւ, բայց հայրը մէկ մ'ալ չերեւցաւ։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՏՕՒՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ	1855 ՕԳՈՍՏՈՍ 7 (ՅՈՒԼԻՍԻ 26)	8 (27)	9 (28)	10 (29)	11 (30)	13 (1)	
Ըմստերտամ 100 հոլանտ. ֆի. արծ. ֆիոր.	98	—	—	97½	97¼	96½	2 ամիս ժամանակաւ
Աւգսպուրգ 100 ֆիոր. արծ. ֆիոր. " "	119½	119	119	119½	118¾	118	½ " " "
Լիվոռնօ 300 Թոսկանայ լիրա " "	—	—	—	—	—	115¾	2 " " "
Լոնտոն 1 փաւնտ ստերլինկ " "	—	11,30	11,27	11,30	11,26	11,21	3 " " "
Համբուրգ 100 մարք պանքօյ " "	86½	86¼	86	86¼	85¾	85½	2 " " "
Մարսիլիա 300 Ֆրանք " "	—	—	—	—	—	116½	2 " " "
Միլան 300 աւստրիական լիրա " "	—	118	117½	118¼	117¼	117	2 " " "
Փարիզ 300 Ֆրանք " "	—	138¼	138	138¼	138	136½	2 " " "
Ֆրանքֆուրդ ու. Մայն 120 ֆի. " "	118½	118	118	118½	118	117	3 " " "
Կ. Պոլիս 1 աւստր. արծ. ֆիոր. "	—	—	—	—	—	415	31 օր "
Պոլսոյ " "	—	—	—	—	—	231	31 " "
Ակոււոր (Ոսկի) (agio)	23	23¼	23	23½	23¼	22½	
(argento) Արծաթի	20	20½	20½	21	21	20½	

ՎԻԵՆՆԱ· ՊԱՏՏՊԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՎԱՆՈՒՑ